

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

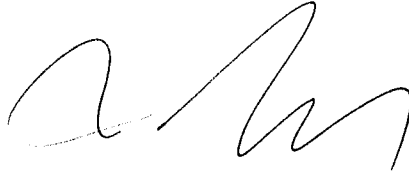
Gereği müsaadelerine saygıyla arz olunur.

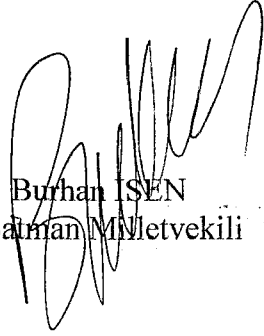
Cemal ÖZBİLEN
Kırklareli Milletvekili

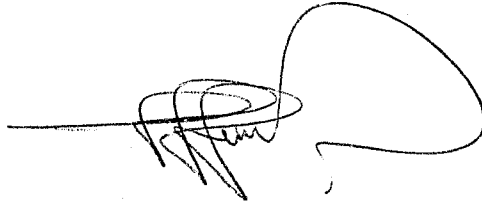
Sedat ÇEVİK
Ankara Milletvekili

Ali ARABACI
Bursa Milletvekili

Burhan İSEN
Bartın Milletvekili

Hasan SUNA
Yalova Milletvekili

Esvet ÖZDOĞU
Ankara Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Hızla değişen dünyanın gündemini yaklaşık yirmi yıldır giderek insanlığın en büyük ve ortak endişesi haline gelmiş olan çevre ve çevre sorunları oluşturmaktadır. 20. yüzyıl insanlığa bir çok teknolojik imkanlar sunarken bir yandan da insanlığın ortak malı olan çevreden geri getirilmesi zor hatta mümkün olmayan varlıkları da alıp götürmektedir. Hızlı nüfus artışı, sanayileşme, gelişen teknoloji ile doğal ve fiziksel kaynaklardan aşırı derecede yararlanılması, bakir ve doğallığını koruyabilen alanların sayısını azaltmakta, hava, su, toprak, deniz, göl, nehir gibi insan yaşamı için hayati öneme sahip bu unsurların kirlenmesi ve tahribi de gün geçtikçe artmaktadır.

Bu duruma paralel olarak 1970'li yıllardan itibaren ülkemiz de çevre sorunlarının giderek artan baskısıyla karşı karşıya kalmıştır. Çevre sorunlarının artmasına paralel olarak çevre koruma gayretleri de artmaya başlamıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda, 1982 Anayasamızda "çevre Hakkı" ilk kez anayasal güvence altına alınmıştır. 1982 Anayasası ile getirilen hükümlere uygun olarak, çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin korunması ve iyileştirilmesine yönelik olarak 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ancak aradan geçen süre içerisinde çevre sorunlarının hızla artması ve hedeflenen gelişmenin çevrenin korunarak ve geliştirilerek sağlanmasının öneminin anlaşılmasıyla Çevre Kanunun günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Nitekim bu çerçevede yeni bir çevre kanunu tasarısı hazırlanmıştır. Ancak bu tasarı ile yapılan düzenlemeler de çevrenin korunmasında tek başına yeterli olmayacaktır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 2560 Sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun, 5516 sayılı Bataklıkların Kurutulması ve Bundan Elde Edilecek Topraklar Hakkında Kanunda yapılacak değişiklikler de çevrenin korunması için sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında önemli rol oynayarak yeni çevre kanununun etkinliğini artıracaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- 1580 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin 24 üncü bendi, belediyelere çöp toplama ve toplanan çöpleri belirli bir alana dökme görevi vermektedir.

1930 yılında yürürlüğe giren bu Kanunun, hızlı nüfus artışı ve sanayileşme sonucu doğada tolere edilemez hale gelen çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla bilim ve teknolojiadaki gelişmelere ve toplumda oluşan çevre bilincine uygun bir katı atık yönetiminin oluşturulabilmesi bakımından günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

Öte yandan, katı atıkların ekonomik değeri de gözönüne alındığında, olayın basit bir çöp toplama görevi olarak algılanmaması gerekmektedir. Konu "katı atık yönetimi" çerçevesinde ele alındığında, belediyelerin çevre duyarlılığını ön plana çıkaran, katı atıkları ekonomik olarak da değerlendirmelerine imkan sağlayan bir düzenleme yapılmasında yarar görülmektedir.

Ayrıca, tıbbi atıklar ile sanayi atıklarının yönetimi özel işlem gerektiren işler olduğundan, belediyelerin atık üreticileri ve bertarafçıları ile müştereken veya ayrı olarak bertaraf tesislerinin kurulup işletilmesi sağlanacağından, ülkemizin büyük bir sorununun çözülmesi öngörülmüştür.

Madde 2.- Halen katı atık toplama, taşıma ve aktarma istasyonlarının kurulması işlerinde büyükşehir belediyeleri ile büyükşehire bağlı ilçe belediyeleri arasındaki sınırların ve görevlerin net bir şekilde tanımlanmaması, evsel katı atık yönetim hizmetlerinin atıkları kaynakta ayırmadan başlayarak, toplama, taşıma, aktarma istasyonları, değerlendirme ve bertaraf hizmetlerinin entegre bir sistemle çözümlenmesini engellemekte ve tek elden verimli bir şekilde yürütülememektedir. Bu nedenle, büyükşehir belediyeleri katı atık bedelini toplamalı ve bu hizmetleri yerine getirmelidir. Böylece, katı atık bedellerini toplayacak olan büyükşehir belediyelerinin görevlerinin toplama, taşıma ve bertaraf olarak düzenlenmesi, bu sorunları ortadan kaldırarak hizmetlerin tek elden yürütülmesini sağlayacaktır.

Katı atıklarla ilgili yönetmeliklerde bertaraf tesisleri ile yerleşim birimleri arasında belli bir koruma bandı öngörülmektedir. Ancak, belediyeler çöp alanlarını nazım imar planlarında daha önce belirleyerek, onaylamadıkları için bu mesafelerin sağlanmasında büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle bu tesislerin yerleşim alanlarına olan mesafelerinin imar planlarında dikkate alınması gerekmektedir.

Madde 3.- 2560 sayılı Kanun, büyükşehirlerde su ve kanalizasyon hizmetlerinin tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar eliyle yürütülmesini öngörmektedir.

Ancak, günümüzde katı atıkların toplanması ve bertaraf edilmesi de önemli bir sorun olarak ivedi çözümler gerektirmektedir. Katı atık yönetiminin büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idareleri tarafından yerine getirilmesinin, mer'î mevzuatın yarattığı karmaşayı ortadan kaldırarak ve katı atıklardan doğan çevre sorunlarının süratle çözülmesine imkan sağlayacaktır.

Büyükşehir Belediyelerinin Su ve Kanalizasyon İdarelerine 2560 sayılı Kanunda yer almayan, katı atık yönetim hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak ile, bölge içindeki su kaynaklarının havzalarında bulunan ilgili valilik ve belediyelerin Çevre Kanunu ve bu kanuna dayanılarak Yönetmelikle uyumlu olarak, teknik ve idari konularda işbirliği yapmak görev ve yetkileri verilmiştir.

Madde 4.- Belediye Gelirleri Kanununda yapılan değişikliklere paralel olarak atık su ve katı atık yönetim tesislerinden yararlananlardan alınacak katılma payları geliriere ilave edilmiştir.

Madde 5.- Su ve Kanalizasyon İdarelerinin yapacağı hizmet giderlerine katı atık yönetimine ilişkin giderlerinde dahil edilme olanağı sağlanmıştır.

Madde 6.- Yine Su ve Kanalizasyon İdarelerinin görev alanı içinde katı atık yönetimine ait tesislerin entegre yönetimi imkanı sağlanarak, diğer belediyelerle uyumlu çalışma esası getirilmiştir.

Madde 7.- Halihazırda belediyelerde, katı atık hizmetleri "Temizlik İşleri Müdürlüğü" ya da zabıta vasıtasıyla yürütülmektedir. Özel uzmanlık gerektiren katı atık yönetimi tesislerinin kurulması, işletilmesi ve denetlenmesi için bu idari yapı yetersiz kalmaktadır. Bu amaçla, 7 nci madde ile belediyelerde uzman personelin istihdam edileceği katı atık birimlerinin kurulması gerekli görülmektedir.

Madde 8.- Belediyelerin katı atık yönetimi hizmetlerini yerine getirmede en önemli sorunu finansman konusu oluşturmaktadır. Keza, ilgili yönetmelik 1991 yılından beri yürürlükte olmasına rağmen sadece üç ilimizde düzenli depolama yapılmaktadır. 24.07.1993 tarihinde uygulamaya giren Çevre Temizlik Vergisi, katı atık toplama ve taşıma maliyetlerinin ancak %25'ini karşılayabilmektedir. Çevre Temizlik Vergisi, izin verilen maksimum vergi oranı uygulansa bile bugünkü standartları sağlamakta yetersiz kalmaktadır. Ayrıca vergi beyana dayalı olarak ödendiği için çok düşük verimde toplanmakta, ilçe belediyeleri tarafından toplanan bu verginin bertaraf tesisleri kurmak ve işletmekle görevli olan büyükşehir belediyelerine aktarılması gereken % 20'lik pay aktarılmamakta olup, ilçe belediyeleri tarafından başka amaçlarla kullanılmaktadır. Avrupa birliği mevzuatı doğrultusunda katı atık yönetimine ilişkin mevzuatta yapılacak revizyonlar, daha büyük maliyet gerektirecek daha sıkı standartları getirecektir. Ayrıca, mevcut yakma ya da depolama tesisinin yatırım ve işletme maliyetleri de önemli farklılıklar gösterdiğinden, bu bedellerin ilgili yerel otorite tarafından yerel koşullara göre belirlenmesi gerekir.

Madde 9.- 8. maddede belirtilen amaçla ilgili kanunda Çevre Temizlik Vergisinin kaldırılarak, verilen hizmetin karşılığı olan atık bedelinin getirilmesi ve bu bedelin tüm mükelleflerden alınmasını teminen su faturası üzerinden tahsil edilmesi gereklidir.

Bilindiği üzere ülkemiz "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (RAMSAR)" ye taraf olmuştur. Bu Sözleşme uyarınca, taraf ülkeler, sulak alanlarında tabiatı kullanma alanları ayırarak sulak alanlarının ve su kuşlarının korunmasını geliştirecek tedbirleri almakla yükümlüdür.

"Bataklıkların Kurutulması Ve Bundan Elde Edilecek Topraklar Hakkında Kanun" bataklıkların kurutulmasına ilişkin esasları düzenlemektedir. Anılan Sözleşmede, bataklıklar sulak alan tanımı içinde yer almakta olduğundan, Sözleşme ile çelişen bu Kanunun kaldırılması gerekmektedir.

6200 Sayılı "Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 2 nci maddesinin (c) bendi ile ise, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne bataklıkları kurutma görevi verilmiştir. Anılan Sözleşmede, bataklıklar sulak alan tanımı içinde yer almaktadır olduğundan, sözleşme ile çelişen bu hükmün kaldırılması gerekmektedir.

Madde 10.- Yürürlük maddesidir.

Madde 11.- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 03.04.1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının 24 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

24.) Sanayi atıklarının toplanması hariç, katı atık yönetimi hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla, gereken her türlü hizmeti yapmak, tesisleri kurmak, kurdurmak, kurulu olanları devralmak, işletmek, işlettirmek, bu amaçla kurulmuş tesislerden yararlanmak, (bu görev büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri tarafından yerine getirilir), nazım imar planlarında bu tesislerin mevcut ve planlanan yerlerini göstermek, ilgili kanun ve yönetmeliklerde öngörülen koruma mesafesini sağlayacak şekilde tedbirlerin alınmasını sağlamak;

Tıbbi atıklar ile sanayi atıklarının yönetim sistemlerinin kurulmasında belediyeler, atık üreticileri ve bertarafçıları ile beraber veya ayrı olarak bertaraf tesislerinin kurulması, kurdurulması, işletilmesi, işlettirilmesinden yükümlüdür.

MADDE 2.- 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin (A) fıkrasının (j) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

j- Sanayi atıklarının toplanması ve taşınması hariç, katı atık yönetim hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla gereken her türlü hizmeti yapmak, tesisleri kurmak, kurdurmak, kurulu olanları devralmak, işletmek, işlettirmek, bu amaçla kurulmuş tesislerden yararlanmak,

Tıbbi atıklar ile sanayi atıklarının yönetim tesislerinin kurulmasında, belediyeler, atık üreticileri ve bertarafçıları ile beraber veya ayrı olarak bertaraf tesislerinin kurulması, kurdurulması, işletilmesi, işlettirilmesinden yükümlüdür.

Nazım imar planlarında bu tesislerin mevcut ve planlanan yerlerini göstermek, ilgili kanun ve yönetmeliklerde öngörülen koruma mesafesini sağlayacak şekilde tedbirlerin alınmasını sağlamak,

MADDE 3.- 20/ 11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki (g) ve (h) bentleri eklenmiştir.

c) Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yer altı sularının kullanılmış sularla ve sanayi atıkları ile kirlenmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanarak çıkartılan yönetmelikler çerçevesinde her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,”

g) Katı atık yönetim hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

h) Bölge içindeki su kaynaklarının havzalarında bulunan ilgili valilik ve belediyeler ile teknik ve idari konularda işbirliği yapmak.

MADDE 4.- 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) Su satışı, kanalizasyon, atıksu ve katı atık yönetim hizmetlerine karşılık tarifesine göre abonelerden alınacak bedeller,

MADDE 5.- 2560 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “septik çukurların boşaltılması giderleri” ibaresi “septik çukurların boşaltılması ile katı atık yönetimine ilişkin giderler” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 6.- 2560 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 26.- Bu Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Bakanlar Kurulu kararı ile su, kanalizasyon ve katı atık işleri İSKİ’ye verilecek belediye ve köyler ile yakın çevresindeki belediye ve köylerin İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlanmaları halinde bu belediye ve köylerin mevcut su, kanalizasyon ve katı atık yönetim tesisleri ve bunlarla ilgili taşınır ve taşınmaz malları, hak ve borçları ve personeli tüm özlük hakları ile birlikte bir protokolle İSKİ’ye devredilir.

MADDE 7.- 2560 sayılı Kanuna ekli-(1) sayılı cetvele “Kanal Şebeke Daire Başkanı” ibaresinden sonra gelmek üzere “Katı Atık Yönetimi Daire Başkanı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 8.- 26.5.1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun değişik 97 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve” ibaresi “veya” olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Birinci fıkra hükmünce bedel tarifelerinin belirlenmesinde, hizmetin maliyeti ve verimlilik ilkeleri esas alınır. Hizmet maliyetinin hesaplanmasında, yönetim, işletme, yenileme, izleme, acil durumlara hazırlık-müdahale ve ıslah giderleri ile amortismanlar göz önünde bulundurulur.

Atıksu ile sanayi atıkları ve tıbbi atıklar hariç katı atıkların toplanması, taşınması, depolanması, geri kazanılması ve değerlendirilmesi ile bertaraf edilmesi hizmetleri karşılığında üretici kişi ve kuruluşlardan belediye meclisince belirlenerek mahallin en büyük mülki amiri tarafından onaylanacak tarifeye göre bedel alınır. Bu bedel, atıkların türü, kaynağı, miktarı, çevre ve insan sağlığına olan etkileri, bertaraf tesisinin işletme ve amortisman giderleri esas alınarak belirlenir ve su faturası üzerinden ayrı bir kalemden tahsil edilir.

Sanayi atıkları ve tıbbi atıkların bertaraf bedeli ise atıkların türü, miktarı, kaynağı ile tesisin çevre ve insan sağlığına olan etkileri, işletme ve amortisman giderleri esas alınarak bertaraf tesisi işletmecisi tarafından belirlenir ve atık kabulü esnasında tahsil edilir.

Belediyeler (büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri); belediye meclisi kararına istinaden, katı atıkların ve atıksuların toplanması, taşınması, değerlendirilmesi ve imhası hizmetlerini ayrı ayrı veya bir bütün olarak 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun Hükümlerine göre yap-işlet-devret modeli ile şirketlere gördürebilirler. Bu takdirde, bu hizmetler karşılığında alınacak ücretlerin tespit ve tahsil şekli, belediye ile ilgili şirket arasında yapılacak uygulama

sözleşmesinde gösterilir. Bu bedeller 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu Hükümlerine göre tahsil edilir.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık yönetimi ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar ve alanlar, atık su bedeli ve katı atık bedeline tabidir. Atıksu bedeli ile katı atık bedeli ödemekle yükümlü olanlar her ne şekilde olursa olsun binaları ya da katı atıkların üretildiği alanları kullananlardır. Bu konudaki esas ve usuller Çevre Bakanlığının uygun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Atık su ve katı atık yönetiminde birbirine yakın belediyelerin hizmet birlikleri kurmaları esastır. Hizmet birliğini oluşturan belediyeler yatırımlarda Devlet desteğinden öncelikle yararlandırılır.”

MADDE 9.- a) 2464 sayılı Kanuna 3914 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 44 üncü madde yürürlükten kaldırılmıştır.

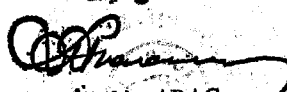
b) 18.1.1950 tarihli ve 5516 sayılı Bataklıkların Kurutulması ve Bundan Elde Edilecek Topraklar Hakkında Kanun,

c) 18.12.1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (c) bendi,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aşlı gibidir

İbrahim ARAC
Kanunlar ve Kararlar Müdürü